

Med miljömålen i fokus – hållbar användning av mark och vatten (SOU 2014:50)

Sammanfattning

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har den 8 september 2014 erhållit rubricerat ärende för yttrande. SGU anser att utredningen har lagt fram ett antal bra förslag på ny etappmål för miljömålen, men myndigheten har ett flertal synpunkter och kommentarer på förslagen, framförallt med avseende på grundvatten och geologiska förutsättningar. Med anledning härav vill SGU framföra följande.

SGU lyfter och utvecklar ett antal förslag nedan under respektive kapitelrubrik. Rubrikerna är desamma som i delbetänkandet. Några av de mest angelägna frågorna som SGU vill belysa är:

- SGU är lämplig samrådsmyndighet för grundvatten, grön infrastruktur, marin miljö och klimatutsläpp från jordbruksmark.
- En gemensam myndighetsplattform för skredriskdata och –frågor bör tas fram, gärna med SGI som ansvarig, istället för en databas hos SGI.
- Ett helhetsgrepp behöver tas över vilket vägledningsmaterial som behövs inom samhällsplaneringen avseende miljökvalitetsmålen.
- Ytterligare styrmedel bör utredas och analyseras, bl.a. avseende hänsynstagande till grundvattnet och hållbar näringsbelastning.
- Synliggörande av grundvattenfrågorna, bland annat vad gäller miljökvalitetsnormer.
- Ytterligare etappmål och åtgärder inom vattenområdet:
 1. Etappmål om förstärkt övervakning av grundvatten
 2. Etappmål om skydd av allmänna vattentäkter
 3. Utredning om möjligheter till stärkt finansiering så att åtgärder inom vattensektorn kan komma till stånd
- Ett förtydligande av att de geologiska strukturerna som bygger upp landskapet specificeras i den ökade helhetssynen avseende grön infrastruktur och att detta tydligt formuleras i etappmålet.
- I förslaget om att regeringen ska tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av befintlig lagstiftning och föreslå de ändringar som krävs för att göra områden i bebyggd miljö mer översvämningssäkra i ett förändrat klimat, vill SGU att även hanteringen av grundvattennivåer ska finnas med.

SGUs synpunkter

1.3 - 1.18 Förslag till förordning om ändring i förordningar med instruktion för Svenska Kraftnät, Boverket, HaV, Lantmäteriet m.fl. myndigheter inklusive SGU, SGI och MSB

SGU ser i huvudsak positivt på föreslagna ändringar i myndigheternas instruktioner avseende arbete med klimatanpassning. Vi noterar särskilt de delar som berör SGU, inklusive delarna om samverkan mellan Boverket, SMHI, SGU, SGI och MSB avseende utvecklandet av metoder för risk- och sårbarhetsanalyser och att ge stöd till kommuner i att integrera sådana analyser i kommuners arbete. Vi noterar att uppräknningen av vilka myndigheter som ska samverka skiljer sig något åt i de föreslagna instruktionerna för Boverket (1.4), Lantmäteriet (1.6), MSB (1.9), SGI (1.14), SGU (1.16) och SMHI (1.17) – detta bör harmoniseras så att myndigheternas uppdrag blir tydliga.

Ytterligare kommentarer som berör förändringar i myndigheternas instruktioner finns i avsnitt 14 nedan.

4.1 Utgångspunkter

4.1.2 Med utgångspunkt i avrinningsområdet och vattnets kretslopp

SGU delar utredningens syn att utgå från vattnets kretslopp och hur vattnets avrinning sker i landskapet i arbetet med hållbart nyttjande av vatten. Detta är avgörande för förståelsen för problematiken kring påverkanskällor, riskbedömningar mm och SGU vill betona vikten av att detta tydliggörs.

4.2.2 Skapa förutsättningar för ett effektivt åtgärdsarbete

SGU instämmer i att de förutsättningar som anges i punktform på sid. 74 – styrning, samordning och planering, kunskap och uppföljning, samt resurser för åtgärder – är grundläggande för att skapa förutsättningar för de vattenrelaterade miljökvalitetsmålen nås.

7 Bevarande av jordbruksmark

7.1 Etappmål om bevarande av jordbruksmark

SGU ser positivt på ett etappmål om bevarande av jordbruksmark, men ställer sig tveksamt till etappmålets formulering och föreslagna åtgärder. SGU anser att bevarande av odlingsbar jordbruksmark är en mycket viktig fråga, men att lyfta fram just hänsynen till bevarande av jordbruksmark i PBL genom en lagändring menar vi inte är lämpligt. Det finns redan ett skydd för jordbruksmark i miljöbalken (3 kap § 4), och den föreslagna lagändringen kan komma att tillämpas så att bevarande av jordbruksmark i olämplig utsträckning får företräde framför

andra intressen. Med tanke på exempelvis de vattenrelaterade miljö kvalitetsmålen, med problem som näringsbelastning och bekämpningsmedelsutsläpp, kan detta få olyckliga konsekvenser. Dessutom bör resultatet av den pågående riksintresseutredningen avvaktas.

Det är viktigt att vägledning kring bevarande av jordbruksmark innefattar kopplingen till vattenskydd och de vattenrelaterade miljö kvalitetsmålen, med problem som näringsbelastning och bekämpningsmedelsutsläpp.

8 Ett öppet och variationsrikt odlingslandskap

8.2 Ett livskraftigt svenskt jordbruk kan stärka odlingslandskapets natur- och kulturvärden

SGU vill framföra att grundvattenfrågan är kopplad till målet om öppna landskap på ett mer komplext sätt än vad utredningen nämner. Ett exempel är att i områden med jordbruk kan växtnäringsförluster uppkomma till yt- och grundvatten vilket bl.a. är avhängigt av lokala mark- och avrinningsförhållanden.

9 En gemensam jordbrukspolitik för hållbar användning av jordbruksmark

9.1 Etappmål om en gemensam jordbrukspolitik som främjar en långsiktigt hållbar användning av jordbruksmark

Jordbrukets påverkan på grundvatten och ytvatten är en nyckelfråga för övergödningens problematik och därmed för en hållbar användning av jordbruksmark. I den förstärkning av miljö- och landsbygdsinsatserna som föreslås, liksom i förslaget till möjligheter att lämna värdebaserade ersättningar som utgår från åtgärders miljönytta, måste även insatser som stärker grundvattenskyddet och minskar påverkan på grundvattnet i jordbrukslandskapet ingå.

Förslaget om en utredning av en möjlig miljöersättning i relation till miljöanpassat underhåll och miljöanpassning av anläggningar för markavvattning som framförs i delbetänkandets avsnitt 14.2 är ett av flera tänkbara sätt för att uppnå miljöstyrande effekter. SGU anser att utredning av miljöstyrmedel med syfte att skydda och förbättra förutsättningarna för grundvattnet också bör behandlas i utredningen.

Förslaget om utredning av en möjlig miljöersättning i relation till miljöanpassat underhåll och miljöanpassning av anläggningar för markavvattning som framförs i delbetänkandets avsnitt 14.2 är positivt. SGU anser dock att möjliga styrmedel avseende hänsynstagande till grundvattnet också bör ingå i en sådan utredning. .

SGU vill gärna vara en samrådspartner i grundvattenfrågor till Jordbruksverket i dess föreslagna uppdrag avseende reformering av EU:s jordbrukspolitik.

10 Begränsa utsläppen av växthusgaser från markanvändning

10.1 Skapa förutsättningar för minskade utsläpp av växthusgaser från skogs- och jordbruksmark.

SGU ser positivt på förslaget att Skogsstyrelsen och Statens jordbruksverk ges i uppdrag att efter samråd med Naturvårdsverket genomföra en strategisk planering för arbetet med att minska avgången av växthusgaser från jord- och skogsbrukets organogena jordar och öka kolinlagringen i åker och betesmark. SGU önskar delta i arbetet kring dessa frågor. SGU vill tydliggöra att det hos myndigheten finns kunskap om torvmarkernas (de organogena jordarnas) egenskaper och förekomster. Myndigheten har tillgång till en stor mängd analog och digital data som beskriver torvjordarnas egenskaper. Dessa egenskaper har i många fall en avgörande betydelse för i vilken uträkning de organogena jordarna på en viss plats fungerar som en källa för växthusgaser. SGU har dessutom kunskap om grund- och markvattenfrågor och vill framhålla vikten av ett integrerat synsätt på markvatten- och grundvattenförhållanden. Anpassning av jordbruket till ett förändrat klimat rör sig till mycket stora delar om vattenfrågor, och grundvattnets roll är särskilt viktig både vid höga flöden/översvämning samt vid tillfällena med förlängd torrperiod. Grundvatten är och kan förväntas bli en allt viktigare bevattningsresurs. Det är därför viktigt att SGU blir delaktigt i det strategiska arbete som här föreslås.

11 Grön infrastruktur behövs för att nå miljömålen

SGU ser det som en nödvändighet att regionala handlingsplaner med regionala landskapskaraktärer tas fram utifrån en helhetssyn på landskapet. Detta behövs om länsstyrelser och kommuner aktivt ska kunna arbeta med grön infrastruktur i samhällsplaneringen. Här ser SGU även det föreslagna uppdraget till länsstyrelserna, att säkerställa att det finns uppdaterade och tillförlitliga beskrivningar över opåverkade mark- och vattenområden, som viktigt. Landskapet byggs upp utifrån de geologiska förhållandena. SGU utgår därför ifrån att geologin kommer att få betydligt större utrymme i vidare arbete med beskrivning av landskap och grön infrastruktur utifrån en helhetssyn.

12 Stärkt arbete med grön infrastruktur

12.1 Etappmål om stärkt hänsyn till grön infrastruktur

Som framgår ovan föreslår SGU att det förtydligas att de geologiska strukturerna som bygger upp landskapet specificeras i den ökade helhetssynen och att detta tydligt formuleras i etappmålet. SGU medverkar gärna i det fortsatta arbetet.

När det gäller vägledning och underlag avseende grön infrastruktur i planeringsprocessen vill SGU framföra att samhällsplaneringen behöver bli bättre på att beakta

samtliga miljö kvalitetsmål. Det gäller bevarande av jordbruksmark, klimatanpassning och grön infrastruktur som ingår i utredningen, men även aspekter som rör de vattenrelaterade miljö kvalitetsmålen och andra miljö mål. Ett helhetsgrepp behöver därför tas över vilket vägledningsmaterial som behövs inom samhällsplaneringen avseende miljö målen.

14.1 Etappmål om bättre förutsättningar för anpassning till ett förändrat klimat

SGU föreslår att

- uppdraget till SGI rörande uppbyggnad av en nationell databas för skredrisk mm omformuleras så att det i stället avser kartläggning av risker för ras, skred och erosion.
- SGI, SGU och MSB får i uppdrag att i samverkan harmonisera och samordna sina databaser med information om ras, skred och erosion samt att i samråd med Boverket och Länsstyrelserna skapa en WEB-baserad plattform för visning och tillhandahållande av sådan information. Till förvaltningen av denna plattform knyts en referensgrupp bestående av ämnesexperter och användare.
- SGU ges i uppdrag att under perioden 2016-2020 komplettera de befintliga geologiska underlagen i identifierade områden med information som krävs för skred- och erosionsriskanalyser

SGU ska, enligt sin instruktion, tillhandahålla geologisk information för samhällets behov och, mer specifikt, inom sitt verksamhetsområde tillhandahålla underlag för tillämpningen av 3–5 kap. miljöbalken och plan- och bygglagen. En stor del av SGUs undersökningsverksamhet, framför allt kartläggning av jordarter såväl på land som på havsbotten, genomförs därför med syfte att ta fram underlag för analyser av förutsättningar och risker för ras, skred och erosion. Dessa undersökningar bedrivs främst i områden som är särskilt utsatta, som älvdalar och utsatta kustområden samt inom vissa områden i Västsverige. SGUs undersökningar inom skredkänsliga områden utförs i samverkan med SGI, som använder informationen som underlag inom skredriskkartering. SGU anser att denna samverkan bör utvecklas och fördjupas för att uppnå ett bättre resursutnyttjande. Underlagen används även i den skredriskkartering som utförs genom MSBs försorg.

SGU kartlägger även spår av inträffade jordskred inom hela landet samt på havsbotten. Denna information är ett viktigt underlag för förståelsen av vad som orsakar jordskred och var det finns geologiska förutsättningar för skred. Resultatet av kartläggningarna lagras redan idag i databaser vid SGU som *à jour*-hålls löpande när ny information tillkommer.

Med den jordartsgeologiska informationen och Lantmäteriets detaljerade höjdmödel gör SGU i samråd med SGI översiktliga analyser av förutsättningar för skred och

erosion. Resultatet av dessa analyser förvaltas av SGU och tillhandahålles bl a SGI som använder dem som underlag i riskanalyser.

En kartläggning, eller modellering, av skred- och erosionsrisker grundas på 1) naturgivna parametrar, som jordlagrens egenskaper, 2) scenarier angående t ex från vattenflöden och vattennivåer och 3) riskobjektets utsatthet (t.ex. bebyggelse, infrastruktur, vattenförsörjning). De olika parametrarna som krävs för riskanalysen hämtas från olika dataleverantörer, främst Lantmäteriet, SGI, SGU, SMHI och Trafikverket. Med dessa data som grund görs olika riskmodelleringar. Dessa kan se olika ut beroende på syftet och kommer att utföras av olika aktörer och med olika metoder. Metoderna kommer ständigt att utvecklas och förfinas.

SGU ser inget behov av att skapa en nationell databas för skred- och erosionsriskmodeller enligt utredarens förslag. SGU anser att det är effektivare att riskmodellerna förvaltas och utvecklas av de organisationerna som utför modelleringarna. SGU föreslår i stället att det skapas en gemensam plattform, i form av en web-portal eller liknande, för en samlad visning och tillhandahållande av olika typer av information rörande ras, skred och erosion. Till förvaltningen av en sådan web-portal bör knytas en referensgrupp bestående av ämnesexperter och företrädare för användare. En långt gående harmonisering och samordning av databaser från olika leverantörer är nödvändig. En sådan samordning måste utföras av aktörerna, i första hand SGU, SGI och MSB i samverkan, gärna med SGI som ansvarig.

SGUs bedömning är att de kompletterande geologiska undersökningar som krävs för att skapa tillfredställande underlag för bl a SGIs riskkartering till en del kan rymmas inom SGUs ordinarie anslagsverksamhet. För att kompletta underlag inom identifierade områden ska kunna tas fram till 2020 krävs ytterligare resurser.

Avseende åtgärden att länsstyrelserna ska se över det planeringsunderlag som de förser kommunerna med i den fysiska planeringen så vill vi åter framföra de synpunkter som angetts i avsnitt 7 och 12 ovan; samhällsplaneringen behöver bli betydligt bättre på att beakta miljömålen (se t.ex. NV Rapport 6500 "Steg på vägen. Fördjupad utvärdering av miljömålen 2012") Ett helhetsgrepp behöver därför tas över vilket vägledningsmaterial som behövs inom samhällsplaneringen avseende miljömålen. Detta bör tydliggöras i åtgärds punkten avseende att länsstyrelserna ska se över sitt planeringsunderlag.

14.2 Etappmål om långsiktigt hållbar hantering av ytavrinning i bebyggda miljöer (dagvatten) och naturmark

SGU anser att förslaget på etappmål är bra, men det bör ges följande tillägg (i kursiv stil):

- Förutsättningarna för en långsiktigt hållbar hantering av *grundvattennivåer och ytavrinning i bebyggda miljöer (dagvatten) och naturmark i ett förändrat klimat ska vara på plats senast 2018.*

De föreslagna åtgärderna anser SGU vara lämpliga som stöd i arbetet med etappmålet. Som vi framfört i kommentarerna till kap 9.1 så ser SGU positivt på förslaget om utredning av en möjlig miljöersättning i relation till miljöanpassat underhåll och miljöanpassning av anläggningar för markavvattning, men det vore bra om utredning av möjliga miljöersättningar avseende hänsynstagande till grundvattnet också fanns med.

Vi menar även att den sistnämnda åtgärden bör kompletteras enligt följande (tillägg i kursiv stil):

- Regeringen tillkallar senast 2015 en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av befintlig lagstiftning och föreslå de ändringar som krävs för att göra områden i bebyggd miljö mer översvämningssäkra i ett förändrat klimat. Förslagen ska syfta till att hanteringen av *grundvattennivåer och* dagvatten och anpassningen till ett förändrat klimat ska kunna bedrivas effektivt i såväl befintlig bebyggd miljö som i planeringen av nya exploateringsområden. Utredningen bör vara färdig senast 2017.

SGU anser att hanteringen av grundvatten i urban miljö bör samordnas och övervakas på ett mer systematiskt sätt, både i arbetet med klimatanpassning och i arbetet med miljökvalitetsmålen *Grundvatten av god kvalitet* och *God bebyggd miljö*. En samordnad övervakning av grundvattennivåer skulle vara till hjälp i klimatanpassningsarbetet liksom i arbetet med att hantera ytavrinning och markavvattning.

16 Förebygg utsläpp av farliga ämnen till vattenmiljöer

16.1 Direkta utsläpp av farliga ämnen till vatten bör åtgärdas

SGU instämmer i Miöljömålsberedningens bedömning, men ser gärna ytterligare etappmål och åtgärder när det gäller farliga ämnen. Förbättrad övervakning av farliga ämnen i vattenmiljön skulle vara ett lämpligt första etappmål för att kunna kartlägga problemens omfattning.

En effektiv miljöövervakning av vatten är en förutsättning för att beskriva problemen med farliga ämnen i vatten, kunna ange åtgärdsinsatser och följa upp effekter av insatta åtgärder. Den nationella miljöövervakningen är traditionellt en referensövervakning med uppgift att i olika geologiska och klimatologiska miljöer ta fram bakgrundsvärden och följa upp effekterna av luftburna föroreningar och klimatförändringar. Den uppfyller således inte de krav som ställs av ramdirektivet för vatten och av nitratdirektivet och som behövs för uppföljning av miljökvalitetsmålen. Tidigare utredningar från SGU har föreslagit övervakningsprogram som inkluderar områden som är areellt/diffust förorenade, områden som förorenats av tidigare industriell verksamhet, infrastruktur, urbana områden samt kustområden. I vattenförekomster som utnyttjas för

dricksvattenförsörjning behövs kunskap om mikrobiella föroreningar, virus och parasiter.

Ett första steg är att utveckla samordningen mellan å ena sidan den faroanalys enligt HACCP (EU:s Förordning EG 852/2004 om livsmedelshygien) som ska göras för dricksvattnet vid allmänna vattentäkter och å andra sidan huvudmännens uppföljning genom råvattenanalyser och vattenmyndigheternas övervakning av dricksvattenförekomster. För såväl bidrag till den kontrollerande, som framför allt till den operativa övervakningen, liksom för geografiska områden som inte omfattas av vattenförvaltningens grundvattenförekomster är det viktigt att de olika sektorerna (jordbruk, skogsbruk, infrastruktur etc.) följer upp påverkan av sin verksamhet och effekten av insatta åtgärder. Detta skulle kunna ske på liknande sätt som dagens vattenvårdsförbund inom recipientkontrollen för främst industriutsläpp samt genom egenkontrollprogram för verksamhetsutövare.

Ett förslag till etappmål ges i slutet av remissvaret.

17 Skydd och restaurering av vattenområden

17.1 Ökat och stärkt skydd av marina områden

När det gäller ökat och stärkt skydd av marina områden, vill SGU framföra att maringeologiska underlag (kartor och data) efter tolkning och bearbetning går att omvandla till bl.a. substratkartor. Dessa är utmärkta underlag för beskrivning och analys av marina ekosystem. Som ansvarig myndighet för maringeologiska frågor, med bl.a. stor erfarenhet av maringeologiska undersökningar, bör därför SGU vara en av de myndigheter som Havs- och vattenmyndigheten ska samråda med. Därför föreslår SGU följande tillägg i föreslagen åtgärd (i kursiv stil):

- SGU föreslår att regeringen senast 2015 ger i uppdrag till Havs- och vattenmyndigheten att efter samråd med Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, *Sveriges geologiska undersökning* och berörda länsstyrelser genomföra en fördjupad analys av hur de ekologiska sambanden och den ekologiska representativiteten ser ut och kan stärkas samt hur den biologiska mångfalden kan värnas i det svenska skyddet av kust- och havsområden. I uppdraget ska ingå en analys av hur det kan säkerställas att skyddet omfattar minst 10 procent av Sveriges marina områden till 2020. Uppdraget ska redovisas senast 2016.

18 Hållbar näringsbelastning

18.1 Ytterligare åtgärder är nödvändiga för att uppnå en hållbar näringsbelastning

SGU har tidigare fört fram (Yttrande till Miljödepartementet över Havs- och vattenmyndighetens redovisning av regeringsuppdrag om enskilda avlopp -

styrmedel för att nå en hållbar åtgärdstakt, SGU Dnr 33-116/2014) att en strävan bör vara att minska föroreningar vid källan. För fosfor från avlopp har stora steg tagits i och med att fosfor i tvätt- och diskmedel tagits bort. Fosfortillsatser i livsmedel står för ca 1/3 av fosforinnehållet i livsmedel som nu utgör den dominerande källan till fosfor i avloppsvatten. SGU anser att det därför finns anledning att utreda möjligheterna till att reglera fosfortillsatser i livsmedel.

20 Hållbart vattenbruk, 21 Tydligare styrning inom havs- och vattenmiljöområdet och 22 Bättre samordning och struktur inom havs- och vattenmiljöområdet

SGU noterar att kapitel 20-22 har ett tydligt ytvattenfokus och att frågeställningar som berör grundvattnet inte lyfts fram. Detta framkommer t.ex. på sid 302, avsnitt 22.2.1 där kapitlet inleds med att "Ramdirektivet för vatten innehåller ett mål om god vattenstatus, vilket innebär både god ekologisk och god vattenkemisk status." Kvantitativ status för grundvatten nämns inte. I genomgången framkommer inte heller att det finns en skillnad mellan miljökvalitetsnormer för ytvatten respektive grundvatten.

SGU ser positivt på förslaget etappmål om strukturell förbättring av systemet med miljökvalitetsnormer och vi välkomnar en översyn av miljökvalitetsnormer för vatten. Översynen bör också inkludera skillnaderna mellan miljökvalitetsnormerna för ytvatten och grundvatten för att utreda om en harmonisering kan göras som möjliggör att kraven i både ramdirektivet för vatten och grundvattendirektivet kan uppfyllas på ett tillfredsställande sätt.

Enligt SGUs föreskrifter om miljökvalitetsnormer och statusklassificering (*SGU FS 2013:2*) ska en kvalitativ miljökvalitetsnorm endast fastställas för de grundvattenförekomster som riskerar att inte uppnå god kemisk status (2021) och då endast för det ämne eller ämnen som utgör risken. Norm för kvantitativ status ska på motsvarande sätt endast fastställas för riskförekomster. Miljökvalitetsnormer för grundvatten ska (i motsats till dagens situation avseende ytvatten) alltså *inte* formuleras som "God Status" och tilldelas samtliga grundvattenförekomster.

SGU har föreskrivit på detta sätt för att ramdirektivet och grundvattendirektivet ska vara det kompletterande stöd till miljöbalken som är avsikten. Avsikten med att fastställa de kvalitativa miljökvalitetsnormerna i form av ämneshalter är att tydligt uttrycka vad en god status innebär och var åtgärdsbehoven finns. Vattenförvaltningens inventering och analys ska då utifrån dessa ämneshalter kunna fastställa vilka åtgärder som behövs och för att man sedan genom provtagning (övervakning) ska kunna följa upp om åtgärderna varit framgångsrika.

SGU förutsätter, om förslaget genomförs i en kommande utredning, att skälen för framtagandet av miljökvalitetsnormer för både yt- och grundvatten kommer att beaktas. För att vara rättsligt bindande ska miljökvalitetsnormer fastställas av

vattenmyndigheterna enligt 5 kap. 2 § miljöbalken genom vattenmyndigheternas föreskrifter. Miljökvalitetsnormernas rättsverkan skiljer sig åt beroende på utifrån vilken punkt i 5 kap. 2 § miljöbalken som de har fastställts. Detta behöver också beaktas i en kommande utredning.

SGU ser generellt positivt på föreslagna åtgärder avseende åtgärdsprogram inom havs- och vattenförvaltningen, men vill även här framhålla vikten av att inte grundvattnet glöms bort. Med tanke på ovanstående nämnda brister finns en tydlig risk att samordning och prioriteringar av åtgärder för en bättre vattenmiljö exkluderar åtgärder för grundvatten.

På sidan 312 föreslås att beslut om vissa åtgärder ska kunna lyftas till central, nationell nivå. ”Besluten kan i så fall baseras på förslag från vattenmyndigheterna och/eller Havs- och vattenmyndigheten”. Även här saknas SGU som är förskrivande och vägledande myndighet för grundvatten inom vattenförvaltningen.

Förslag från SGU avseende andra etappmål än de föreslagna

SGU önskar fler etappmål avseende bättre och tydligare styrning, samordning och struktur inom havs- och vattenmiljöområdet. Som nämnts ovan saknar vi även ett tydligt perspektiv på grundvattenfrågorna. SGU vill lyfta vikten av såväl en förbättrad övervakning, som av ett tydliggörande av olika myndigheters ansvar inom vattenområdet. Den styrande roll som en förbättrad övervakning skulle få inom vattenområdet har lyfts av SGU och andra aktörer vid ett flertal tillfällen. Att genom faktisk provtagning öka kunskapen om problemens omfattning – geografiskt och föroreningsmässigt – leder till bättre styrning och kostnadseffektivitet av åtgärder. Vi har även lyft behovet av ett förstärkt skydd för Sveriges vattenresurser, samt behovet av finansiering av åtgärder inom vattenområdet. Nedan följer några förslag på ytterligare etappmål och åtgärder:

Etappmål om förstärkt övervakning av grundvatten och ytvatten: ett tidssatt etappmål för att en bättre övervakning kommer till stånd med ett tydligt uppdrag till berörda myndigheter att ta fram en gemensam plan för en effektivare övervakning utgör ett grundläggande och avgörande steg i vattenarbetet. Etappmålet bör bland annat säkerställa att Sverige uppnår kraven i EU:s vattendirektiv och kvävedirektiv. Uppdraget bör ske samordnat mellan nationella, regionala och lokala myndigheter och organisationer, med HaV som ansvarig för ytvatten och SGU för grundvatten.

Etappmål om skydd av allmänna vattentäkter: ett mål med syfte att samtliga, allmänna dricksvattentäkter och reservvattentäkter, ska ha ett fastställt vattenskyddsområde i enlighet med gällande lagstiftning. Dessutom ska områden av intresse för framtida vattenförsörjning identifieras och skyddas. Arbetet kan med fördel delas in i två genomförandesteg.

Möjlig åtgärd för att stärka finansieringen av åtgärder inom vattenområdet: att ge en särskild utredare i uppgift att undersöka möjligheten att genom avgifter finansiera viktiga åtgärder för både grund- och ytvatten. Utredaren bör bland annat titta på den modell som finns i Danmark.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Lena Söderberg.

I den slutliga handläggningen av ärendet har även avdelningscheferna Anna Åberg och Göran Risberg, stabschefen Per Klingbjer, enhetschefen Lars Rodhe, adjungerade professorn Lars-Ove Lång, statsgeologerna Helena Dahlgren, Björn Holgersson, Jenny McCarthy, Lena Maxe samt verksjuristen Carin Lundberg, den senare föredragande, deltagit.

Lena Söderberg

Carin Lundberg